Hiány I-III.

Szabó Natália

Szombathelyi Művészeti Szakgimnázium és Technikum,

Festőszak, 13. évfolyam

Témavezető: Szántó István DLA, ELTE SEK Vizuális Művészeti Tanszék, adjunktus

Nagyon fontos számomra, hogy a képeim teljes mértékben kötődjenek hozzám. Ezek a képek a féltestvéremet ábrázolják. Szeretnék párhuzamot húzni az ő és a saját életem között. Neki most azt kell átélnie, amit anno nekem kellett. Ha ránézek akkor a múlt eseményeit látom a jelenben megtörténi. Megjelent a hiányérzet, amit az ő életében meglévő dolgok váltanak ki.

Hiány a képek címe, ezzel azt akartam kifejezni, hogy valaki vagy valami nagyon hiányzik az én életemből. A képeken látható üres terekkel is ezt az érzést akartam erősíteni. Nem csak azért vannak a címek sorszámokkal kiegészítve, mert valahogy meg kell őket különböztetni, valójában azért van számozva, mert minél nagyobbak a számok, annál fiatalabban ábrázoltam a gyermeket, én is úgy érzem minél idősebb vagyok, annál gyermetegebben viselkedek. Még gyerek voltam mikor elváltak a szüleim, én meg folyton csak ingáztam közöttük. Az akkor meg nem tapasztalt gyerekkori örömöket most próbálom átélni.

Mindhárom festmény hordozója hozzám köthető jelentőséggel bír.Életem folyamán hatszor költöztem, de egyik helyet sem mondtam szívesen otthonomnak, az a hely, ahova visszatérhettem, a nagymamám háza. A Hiány II. című képnél a hordozóm egy gyerekkori kanapé része volt, ami nála állt egész kiskoromban. Nagyon kedveltem, mert a „játszós” szoba ajtajával szemben volt ez a heverő, nagyon eleven gyerek voltam, így minden egyes alkalommal, amikor látogatóba jöttünk a mamámhoz, az volt az első, hogy berohantam és felpattantam a kanapé háttámlájára és körbe csodáltam az egész helyiséget, felmértem a terepet, hogy mivel tudok először játszani. Persze amit először megpillantottam az a Hiány I. című képem hordozójának egyik darabja. Ez egy tömeggyártott giccses tájkép volt a falon. Ennek a keretére feszítettem fel egy molinó vásznat. A Hiány III. című kép pedig az aláfestés által kötődik hozzám, ugyanis a gyerekkori szobám falszíne ugyanilyen volt, mint a kép campiturája.

A Hiány1 című képen azt láthatjuk ahogy a féltestvérem éppen a földön guggolva játszik miközben egy kéz rámutat. Ezzel a kézzel azt akartam sugallni, hogy vannak olyan szülők, akik nem megfelelően nevelik a gyereküket. Nekik sok odafigyelésre és törődésre van szükségük, ezért valamilyen módon magukra akarják vonni a figyelmet. A leghatékonyabb figyelemfelkeltő eszközük rosszalkodás. A lobbanékony, türelmetlen szülők pedig egyből leszidják őket, holott csak játszani akartak. Ebben a korban a gyerekek még nagyon vonzódnak a szüleikhez, ezért elvárják, hogy egész nap velük legyenek. Vannak olyan szülők

is például, akik pedig nem is foglalkoznak a gyerekükkel csak hagyják őket felnőni. A gyerek azt csinálja, amit otthon lát, és ha azt látja, hogy a szülők gyakran kiabálnak egymással, akkor egy idő után, a gyerek is hangoskodni fog a társaival. Ha otthon nem tanítják meg neki az alapvető dolgokat, akkor az óvodában vagy az iskolában már sokkal nehezebb okítani. Részben emiatt szenvednek a pedagógusok az oktató intézményekben vele és elbírálják őt „rossz" gyereknek. Pedig szerintem egyik gyerek sem születik rossznak, csak gyatra neveléssel a gyerekek könnyen el tudnak vadulni.

Hiány II. című képemen pedig a gyermeki alak sejtelmesen felmutat a semmibe. Itt is megjelenik a szülő iránt táplált hiányérzet. Szülő és gyermek között nagyon mély a kapcsolat és ha ez a kötelék valami oknál fogva „megsérül" akkor traumát okozhat akár mindkét félnek. Ez például lehet a felek közötti távolságtól is. Tőlem mindig is elvárták hogy minél előbb, minél több mindent tanuljak meg. Rossz szülői mintát követtek és ezzel meggyengítették saját gyermekük életét. Egy gyereknek, érzelmileg jóllétet biztosító környezetben kéne felnőnie. . A szüleim válása óta keresgélem az utam, hirtelen minden boldog emlékem szomorúvá vált. Az addig szerzett barátaimat mind ellöktem magamtól. Nem beszéltem senkivel, csak ha muszáj volt. Ezt ki is használta pár osztálytársam, napi szinten bántalmaztak.

A válás traumája kiváltotta belőlem a apakomplexust, aminek két fajtája van, a negatív és a pozitív. A szülőkomplexust már a serdülőkor kezdetekor általában el kéne hagyni.[1] A nők körében sokkalta gyakoribb az apakomplexus. Ha egy lány gyerekkorában sok törődést, figyelmet kapott az apjától, akkor nála pozitív apakomplexus alakulhatott ki. Emiatt az adott személy a nála idősebb férfiakat preferálja partnerként. Ellenben viszont, ha az apa otthagyta a családját, elhanyagolta őt, nem kapta meg a kellő biztonságérzetet anno stb.., akkor benne negatív apakomplexus alakulhatott ki. A válás traumája sajnos bennem is ezt váltotta ki, ami nagyban befolyásolja még most is az életem. Rendszerint választok egy férfit, akinek folyton meg akarok felelni. Erről is szól a Hiány III. című képem. Ezzel a képpel azt akartam megmutatni, hogy választás elé kerültem, döntenem kellett, hogy azt az embert válasszam, akinek köszönhetem, hogy élek vagy a példaképemet, akit nagy becsben tartok. A gyermekkel szemben ülő ember az édesapámat szimbolizálja, amíg a mellette ülő pedig a jelenlegi tanáromat, akire pedig apámként tekintek. Eleinte tudat alatt néztem fel a mintaképeimre, mostanra már kezd tudatossá válni, és ez jóformán neki köszönhető. A középen lévő tányéron két dolog volt, egy ecset és egy szerszám. Ha a tanáromra gondolok, az ecset az a dolog, ami egyből eszembe jut, a szerszám pedig az apámra emlékeztet, mivel nagyon szeret bütykölni, munka után is akárhányszor hazajött éhesen, fáradtan, mindig lepihent kb. fél órára és nekiállt valamit szerelni. A gyermek már elvette az ecsetet, ezzel azt akartam ábrázolni, hogy a tanárom mellett döntöttem.

A trauma hatásai lehetnek gyerekeknél: tanulási és figyelemzavarok, alacsony önbecsülés; kötődési problémák, nehéz a kapcsolat kialakítása másokkal, érzelemszabályozási nehézségek, düh, agresszió, a gyerek az életkoránál fiatalabbként viselkedik. Ezek a viselkedési zavarok nálam még a megtörtént negatív esemény elmúltával is megmaradtak. Jelenleg úgy vélekedek hogy az apakomplexus vagy a megfelelési kényszer a jövőben meghatározó lesz. Tudat alatt néha megesik, hogy gyerekként viselkedek, hogy a kiszemelt „apa pótlékra" bálványként tekinthessek, s érezhessem, hogy valaki figyel rám. Egész életemben azon fogok dolgozni, hogy kivívjam a figyelmet és az elismerését. Ha ez a számomra fontos személy csalódást okoz nekem, akkor azt minden alkalommal hatalmas kudarcnak élem meg, de mindig megbocsátok neki és bizakodva úgy vélem, hogy többször nem kell átélnem. Ha a magamnak kitűzött célt nem tudom megoldani, akkor semminek érzem magam, ha pedig teljesítem, akkor azt puszta tévedésnek

[1] 1 vö. https://www.csaladinet.hu/hirek/eletmod/szulok_nagyszulok/24116/mi_is_az_az_apakomplexus (2022.12.07)

ítélem meg. Sok esetben kívülállónak, kitaszítottnak érzem magam egy társaságban, így nagyon nehezen találom meg a közös hangot a társaimmal.

A szüleim gyakran jókora stressz alá kényszerítettek, ezzel közel depresszív állapotba is kerültem. A szüleim ezt még csak észre sem vették. Fel volt vagdosva mindkét karom, amivel szinte már segítségért kiabált a lelkem, de nem figyelt fel rá senki. Egyszerűen nem tudtam hangosan megszólalni, szégyelltem azt aki akkor voltam. Teljesen lehangolttá váltam, éjjelente sokáig ébren maradtam és nem csináltam semmit, csak órákig bámultam a plafont, gondolkodtam és gondolkodtam, állandóan fáradtan keltem fel, de a szüleim úgy tettek mintha ez normális lenne, próbálták megmagyarázni maguknak egy teljesen átlagos dologgal, mint például, hogy sok a teendője az iskolában. A jelenlegi sulim és a barátaim segítettek nekem megtalálni a mostani énem, próbálom a múltat elfeledni és elfogadni magam úgy ahogy vagyok. Az egész gyerekkoromat úgy kellett átélnem, hogy a szüleim elnyomták a érzéseimet, ugye a „szülőknek mindig engedelmeskedni kell!" rengetegszer hallottam ezt a mondatot anno. Ha valamiről máshogy vélekedtem mint ők, vagy máshogy tettem, mint amit a szülők gondoltak, egyszerre dühösek lettek, így idővel, nem mertem érzelmileg kifejezni magamat, merev, szótlan lettem. Nagyon megutáltam otthon lenni szüleim miatt, ezért mindig találtam okot arra, hogy távol maradhassak. Az iskola erre egy tökéletes hely volt, beiratkoztam különféle szakkörökre, hogy estig ott tudjanak maradni, nem számított, hogy az művészettel, sporttal, zenével kapcsolatos, lecsaptam minden lehetőségre, betábláztam az egész hetemet. Így a szüleim nem is kifogásolhatták a távollétem, hisz végig iskolában voltam. A művészetben találtam egy kis boldogságot, így hát elkezdtem zenélni és konok hittel festettem.

Rengeteg vitában vettem már részt, de egy szülővel egészen másabb egy heves eszmecsere mint bárki mással. Sok helyzetben maradtam alul csak mert nem akartam visszaszólni vagy tiszteletlen lenni. Sok ideig éltem édesapámmal, a nevelőanyámmal és az ő két gyerekükkel. Apám gyűlöli a veszekedéseket, így mindig próbája higgadtan kerülni az ilyen helyzeteket, ellentétben a nevelőanyámmal. Négy évig tűrt meg, azután kipaterolt a házból és a nagymamámhhoz kerültem, ott élek jelenleg is. Ebben a helyzetben nem is magamat sajnáltam, hanem a két kisgyereket akiket ott kellett hagyom. Sosem felejtem el az arcukat amikor, utoljára léptem ki az ajtón. Futottak felém, kiabálva hogy: Ne menj el! Nagyon szerettem őket, rengeteget játszottunk. Jelenleg is szoktunk találkozni, de amióta elmentem, azóta valami nagyon megváltozott, teljesen máshogy viselkednek velem, nem csak azért mert közben nőnek, hanem mert kiskorban még nagyon befolyásolhatóak a gyerekek, próbálták ellenem nevelni őket. Úgy állítottak be engem mint egy nem mérvadó személyt.

A depresszióról mindig a kisebbség érzete jut az eszembe, ezért a féltestvérem direkt az ő saját szemszögéből ábrázoltam, hogy jobban érezhető legyen a szülő magasztalása, ugyanis ebben a korban még minden gyerek felnéz a szüleire. A lazúros alla prima festési modor és a visszafogott valőr értékek homályos hatást adnak a képnek, ezzel is a szülői nemtörődömséget, az elhanyagoltságot akartam kifejezni.

Referencia képpen mondanék három kortárs festőt, akiknek a művei kapcsolhatók a képeimhez. Egy hazait és két nemzetközi példát.

Elsőnek Károlyi Zsigmond, aki egy sajátos, szimbolikus-figurális fogalmazásmóddal mutatja be képein, ahogyan a két fia, azok játékai és a gyerekkorukba beszivárgó jelek rendeződnek csendéletté. Például az Alvó fiúk című képén. A játék, amit a Hiány I. című képen láthatunk, az az én egyik gyerekkori játékom

volt, amit odaajándékoztam a féltestvéremnek. Ezzel is utalni akartam arra, hogy magamat festem meg az ő lényében.

Másodiknak pedig Gerhard Richtert említeném, aki az elvesztés traumáját festi meg képein, ahogy én is a szülő elvesztését festettem. Mint például az Uncle Rudi című képe, ahol egy elhunyt rokonát ábrázolta. Gerhard Richter sokszor hangoztatta, hogy nincsenek témái, nincsen stílusa és nem követ rendszereket, de szinte mindegyik korszakában felfedezhető a kézjegyévé vált „homályosítás", vagyis az életlenség módszeres festői alkalmazása. Volt egy állandóan visszatérő témája, mégpedig a mintaképek kínzó hiánya, az elveszett apakép fájdalma.[2] A valóságot őszintén tükrözi vagy fejezi ki, végül vagy csak részleges vagy hiányos képet sugall a témáról. Mortiz című képe, amely látszólag fiatal fiát ábrázolja. Ez a festmény látszólag egy két kontrasztos, befejezetlen terület között ingadozik, az egyik rész valósághűen van visszaadva, egy éteri "fehér zajba" halványul.[3]

Harmadiknak pedig Gottfried Helnweint mondanám, aki számára a gyermek az ártatlanság, de az elárult ártatlanság szimbóluma is. Helnwein gyermekekkel kapcsolatos munkája festményeket, rajzokat és fényképeket foglal magában. Művészetét az teszi jelentőssé, hogy képes érzelmileg és intellektuálisan reflektálni az általa választott nagyon kifejező témákra. Életművében mindvégig a fájdalom, sérülés és erőszak témáival foglalkozik. Helnwein számára a gyermekkor az életnek azt a rövid, ártatlan szakaszát jelenti, amelyben egy érintetlen emberben még megvan a kreativitás és a képzelőerő, mielőtt a külső oktatási rendszerek lerombolnák, amelyek engedelmes polgárokat akarnak csinálni a gyerekekből.[4]

Elképzelésem szerint ennek a képnek a tematikáját folytatom tovabb és azt tervezem hogy az idei szakvizsgámon is felhasználom ezeket a képeket. Bízok benne hogy az Magyar Képzőművészeti Egyetem kepzésén is ennek a témának a területeit feszegethetem, építhetem majd.

[2] 2 vö. https://fidelio.hu/vizual/a-kodde-parologtatott-valosag-gerhard-richter-budapesten-166168.html (2022.12.07)
[3] 3 vö. https://www.wikiart.org/en/gerhard-richter/moritz-2000 (2022.12.07)
[4] 4 vö. ttps://de.wikipedia.org/wiki/Gottfried_Helnwein (2022.12.07)